

KMETOVOALEC.

Ilustrovan gospodarski list s prilogo „Vrtnar“.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji s prilogo vred 2 gld., na gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) zaračunajo se po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld., in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje. Vse inserate zunaj Kranjskega sprejemata le Haasenstein & Vogler na Dunaji (Wien I. Wallfischgasse Nr 10).

Vsa pisma, naročila in reklamacije pošiljati je c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 5.

Št. 10.

V Ljubljani, 31. maja 1888.

Leto V.

Obseg: Valjenje jajec. — Vsi za enega, eden za vse. — Na občini zbor v Ljubljano. — Razne reči. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Inserati.

Valjenje jajec.

Spomlad je nastopila, vsa narava se oživlja iz trdnega zimskega spanja. Tudi na kmetskem dvoru opazujemo živahnejše kretanje med domačimi živalimi.

Ker je o velicah domačih živalih ta list uže marsikaj zanimivega povedal, hočem danes razpravljati neki drug predmet, o katerem sem prepričan, da bode najbolj našim pridnim gospodinjam ustregel.

Z velikim veseljem nabirajo skoro uže poldrugi mesec kokošja, račja, gosja in druga jajca ter rade kaj o tem pripovedujejo svojim znan-kam. Marsikatera kokoš je uže začela „kločiti“, in gospodinja ji je podložila po 12—16 jajec, oziraje se na velikost kokošino. Najzadnja, torej naj-svežejša jajca je bila odbrala v to svrhu. Upati sme torej, da se bode, ako jih bode skrbno negovala na primernem, ne presuhem mestu — morebiti v kakem zaboji, kateremu se je na sprednji strani napravila zadosti velika luknja, da more kokoš skozi njo ven in noter hoditi, in katera njo in jajca varuje mnogoterih nezdod — iz vsacega podloženega jajca izvalilo pišče.

Ali žalibog, da je tu mnogo, premnogo prevare. Od vseh (12—16) jajec izvali se končno morebiti le kakih 5—6 piščet, vsa druga jajca pa so le „klopotci“.

Ne oziraje se na to, da se marsikatera jajca po mnogoterih nezdodah pokvarijo, in se začeto razvijanje novega življenja pretrga, premnogokrat je vzrok klopotcem le to, ker jajca niso bila oplojena.

Vzrokov tej prikazni mi ni treba daleč iskati. Število kokoši na enega petelina je navadno preveliko, kajti 5—6 jih je popolnoma dosti, ako je petelin dober za rabo. Ako pa ne ustreza popolnoma svoji nalogi, naj se odstrani prej ko prej.

Kako pa izpoznamo, je li jajce oplojeno ali ne? Kaj lahko.

Ko smo kokoši jajca podložili, zabeležimo si na primernem mestu, morebiti v „pratiki“, ali pa na zaboji, v katerega smo kokoši podložili, dan in število jajec. Kadar preteče 6—7 dni, oglejmo si zvečer jajca z malo pripravo, katero imenujemo „jajčje zrcalo“ (glej podobo 19.).

Ako vložimo v čašico tega zrcala jajce po konci stoječe ter postavimo to majhno pripravo tik pred luč — najbolje pred gorečo svečo — opazimo šesti ali sedmi večer v sredini jajca neko temno piko, ki se premika, in od katere se razprostirajo žile na mnogo strani (glej podobo 20.). Tako jajce je oplojeno. Ako pa ne moremo pike opaziti, in se nam vidi jajce

prozorno, ali ima le nekak teman oblak v sredi (glej podobo 21.), vemo gotovo, da tako jajce ni oplojeno, in ko bi je pustili pod kokošjo, napravil bi se klopotec iz njega.

Podoba 19.

Podoba 20.

Podoba 21.

Odstranimo torej vsa neoplojena jajca takoj. Ker jajce ni še pokvarjeno, porabi se lahko še za kuho, oziroma za hrano mladim uže izvaljenim piščetom, in tako je nevarnost, da bi ubiti klopotec okužil druga jajca, odstranjena.

Kdor je imel kdaj priliko uporabljati to malo, a prekorišno pripravo, nikdar več je ne bode opustil; razen tega pa je tudi jako zanimivo tako opazovanje, in prepričan sem, da bodo gospodinje uže težko pričakovale šestega večera, ko bodo mogle z zrcalom ogledovati položena jajca. Pripetiti se pa more tudi, da se življenja nit malemu bitju po nekolikih dneh pretrga. Treba je torej zopet 14. ali 15. dan ogledovati jajca. Ako je jajce temno neprozorno, tedaj je skoro gotovo živo pišče v njem, ako pa se kaže tačas prozorno, vemo, da se je razvijanje novega bitja prenehalo; zato odstranimo taka jajca, da more kokoš ostale tolikaj bolje greti.

Kdor si hoče tako pripravo na preprostejši način napraviti, more si jo narediti tudi iz trdega papirja, seveda ne bode tako dovršena kakor je opisana.

Jos. Lenarčič.

Vsi za enega, eden za vse.

Vsakdo ve, da sedanje kmetijske razmere nikakor niso ugodne. Visoki davki, slabe letine, nizke žitne cene itd. itd. jemlje kmetovalcu pogum; preti mu od vseh strani toliko neprilik, da mora najopreznije ravnati, ako hoče vsaj pošteno izhajati.

Vsak pameten človek, bodi tega ali onega stanu, mora gledati, da si, kolikor mu je le moči, vzboljša svoje stanje; na to bode gledal tudi kmetovalec. Kmetovalec je temelj človeštvu; iz njega so izšli in izhajajo vsi stanov. Ti pa so zopet potrebni v velikem človeškem občestvu, za katero delajo. Mnogo je stanov ter razna opravljajo opravila, a človek, ukvarja naj se s čimer hoče, jesti mora. In kdo mu daje hrane drug, nego kmetovalec! Kmetijstvo je torej eden najpotrebnejših in po svoji naravi najimunitnejših stanov. Dokler bode kak človek živel na svetu, ostati mora kmetijstvo. Vsak vzbobražen človek spoštuje kmetovalca, in vsak pameten kmetovalec je ponosen na svoj važni, dasi tudi težavni stan.

Kdor se za kako opravilo odloči, prevzame ob enem tudi vse dolžnosti, ki so združene z njim; tudi kmetovalec mora skrbeti, da zadostuje svojemu stanu. Ker pa so dandanašnje kmetijske razmere tako slabe, tako žalostne, treba je pred vsem gledati na to, kako bi se dalo kmetijstvo vboljšati. Ves svet napreduje. Kako bi moglo kmetijstvo pri starem ostati?! Ako pa še pomislimo na sedanje slabe razmere kmetijske, prepričamo se, da kmetijstvo mora napredovati, ako se hoče vzdržati krepko. Napreduje pa naj posebno v tistih strokah, ki so najpotrebnejše in se najbolj izplačujejo. Toda vprašal bode marsikdo, kako pa naj napredujem? Saj bi rad, ali ne vem, kako naj bi začel. Odgovor na to ni težak: Poprimimo se vsake prilike, ki se nam ponuja. Vsak začetek je težak, ali kadar je začeto, nadaljuje se laže. Navaden kmetovalec se z večimi poskušnjami ne more in ne sme pečati, sicer se mu lahko pripeti, da pride do bridkih izkušenj; poprime pa naj se onega, kar so večji možje za dobro izpoznali, ter se je njemu v malih poskušnjah sponeslo. Zato blažen oni mož, kateremu se je posrečilo, da je s čimer koli koristil kmetijstvu! Kdo bi se ne veselil, beroč v 3. štev. „Kmetovalčevi“ to le opazko: „Deželno sadno razstavo je ukrenil prirediti glavni odbor kranjske kmetijske družbe letošnje jesen v Ljubljani. Z razstavo namreč misli ob enem pra-

znovati družba štiridesetletnico vladanja našega presvetlega cesarja. Ukrep sam na sebi še ni za trdno storjen, ker je prireditev razstave od marsičesa zavisna, zlasti pa od letošnje sadne letine. Ako bode razstava, ne bode toliko v ta namen, da bi kazala podobo našega sadjarstva, ki živo potrebuje napredka, ampak da bi natančno pozvedeli, kakšno je naše sadjarstvo, in kako naj delujemo v prihodnje v boljši prospeh njegov.“

Naša za povzdigo kmetijstva toliko si prizadevajoča, toliko zaslužna c. kr. kmetijska družba ponuja nam najlepšo priliko, da bi se vzmogli. Prirediti nam hoče sadno razstavo, ne da bi se ponašali s cvetočim sadjarstvom — Bog varuj — saj se tudi ne moremo, ampak pri četi hočemo v novo delati. S trudom in vztrajnostjo hočemo povzdigniti sadjarstvo naše do najvišje stopinje. Kdor se je količkaj ozrl po svetu, ve, da sadjarstvo naše ni najboljši; izkušnje pa nas uče, da dandanašnji ravno sadjarstvo najbolje kmetovalcu vrača trud. Kdo se torej ne bode veselil, ako se mu ponuja prilika, ravno to stroko gospodarstva povzdigniti do dvojnega, trojnega dobička. Seveda ne pojde to na mah, ampak polagoma, s potrpljenjem. „Potrpljenje prebije železna vrata“, pravi pregovor, in kedo mora bolj biti vajej potrpljenja, nego ravno kmetovalec. C. kr. kmetijska družba priredi nam razstavo, „da bi natančno pozvedeli, kakšno je naše sadjarstvo, in kako naj delujemo v prihodnje v boljši prospeh njegov“. Zato je pa tudi treba vsestranske udeležbe. Koliko se nahaja po deželi dobrih sadnih vrst. Toda, ker ima eden kmetovalec navadno poleg mnogo slabih vrst le malo, včasih samo eno dobro vrsto (oziroma samo eno drevo dobre vrste), ostale so nepoznane. Ako bi jih razmnožili, spravili v svet, koliko bi lahko dajale dobička! Tako pa, ker se navadno nihče ne briga za nje nego o zorenji, ostanejo skrite, ako celo ne izginejo. To se pač lahko zgodi. Ako ima kdo samo eno drevo dobre vrste, pa ne skrbi za pomnožitev, drevo se posuši, in — vrste ni. Pa kaj bode opravil samo eden? Skupno je treba delati! Sedaj je čas. Kmetovalci pošljite vse dobre vrste — vse, ki se vam dobre zde — na razstavo! Tukaj se bodo pregledale, pokusile, ocenile, razvrstile; „ločilo se bode zrnje od plev“. Na ta način dobodemo „domače“ sadjarstvo. Posamezne dobre vrste ne bodo ostale več skrite, ampak razmnožili jih bodemo, da nam bodo vsem koristile. Slabe ali malo vredne vrste bodemo iztrebili in dobre zasadili. Naši sadovnjaki naj bodo polni dobrega, sočnega, okusnega sadja. Ne verujem, da bi komu lesnike bolj dišale, nego voščenke ali kaka druga plemenita vrsta, a vender nahajamo še lesnike po sadovnjakih. Drevo si je treba vzgojiti. Divjak (podloga) naj bo kakeršen koli, da imamo le plemenitih cepičev. Ako se torej hočemo preskrbeti z dobrim sadjem, vzgojimo si podlog, naročimo cepičev zaželenih si vrst, cepimo, in v nekaterih letih bodemo imeli okusnega sadja. Pa skrbeli ne bodemo samo za domačo porabo, ampak tudi za kupčijo, in koliko draže so dobre vrste v kupčiji, tega mi pač ni treba poudarjati. Na delo torej! Sedaj je pravi čas!

Vem, da marsikdo tako misli in ne potrebuje nikakega opomina; še več pa je trdovratnežev. Žalostne izkušnje so mi izvabile ta članek. Nekateri kmetovalci so silno nezaupljivi, a ta nezaupljivost je njim samim na kvar. Pri vsakem gibanji, tikajočem se kmetijstva, postanejo pozorni, toda ne, da bi se sami udeležili in stvar razmotrili, ampak sum zakrknje jim že itak težko pristopna srca. Prepričan sem se, da marsikdo slabo misli tudi o letošnji sadni razstavi ter se je nikakor ne misli udeležiti. Kajti v svoji nespametni nezaupnosti misli:

"Ako pošljem dobrega sadja v razstavo, mislili si bodo: 'Aha, tako dober vrt ima, temu moramo več davkov naložiti'. Kako nespametna misel! Zgodovina nas uči, da ima gosposka že od nekdaj tudi sadovnjake v svojem varstvu in da ostro kaznuje tiste, ki delajo kvaro po njih. Zakaj bi pa tudi ne ravnala tako! Državi mora vender do tega kaj biti, da je tudi gmotno stanje njenih udov kolikor moči dobro. Dalje: ali niso dobivali in ali ne dobivajo še dandanes umni sadjarji premij, daril za vzgledne sadovnjake. Od kod torej tista nezaupljivost? Pa recimo tudi, da bi imeli od posebno lepih sadovnjakov plačevati več davke. Ali bi to kako oviralo napredek? Mari ne bomo sadnega drevja zasajali zategadelj, da ni bilo treba davkov plačevati? Saj vender davki ne pobero vsega. Ako imam, postavim sadovnjak, ki mi daje povprek 100 goldinarjev dobička na leto, ter moram od po kacij 5—10 gld. davka plačevati: bom li zbog tega sadovnjak opustil, drevesa posekal, samo da ne bode treba davka plačevati? Pomisliti moram, da na ta način tudi jaz izgubim svojih 90—95 gld. Davek naj torej nikdar ne bode ovira, ampak izpodbuja napredku; najmanj pa je ovira tam, kjer ga ni. Ako moram mnogo davka plačevati, gledal bodem, da ga bodem lahko, in da bode še meni kaj ostajalo, prizadeval si bodem, kolikor moči napredovati, da si svoje posestvo, oziroma gospodarstvo vzboljšam, ker s pridnostjo in vztrajnostjo več prigospodarim. To naj bode gaslo vsakemu kmetovalcu. 'Pomagaj si sam, in Bog ti bode pomagal!' Vender pa se da z združenimi močmi vsegdar največ storiti. V slogi je moč! Delajmo torej vsi za enega in eden za vse!

Pa še nekaj moram omeniti. Č kr. kmetijska družba namenja z razstavo ob enem priznovati štiridesetletnico vladanja našega presvetlega cesarja. Mislim, da ni Slovenca, kateremu bi ne bilo znano blago srce tega dobrega vladarja našega in njegova očetovska skrb za svoje podložnike, ter da bi redko katero našel hišo, kjer bi ne bilo njegove podobe. Saj pa tudi beremo skoraj vsak dan, da je njegova blagajnica, njegova milostna roka vedno in povsod odprta, kadar in kjer je treba ubožnemu državljanu pomoči, bodisi, da mu je pobral ogenj, mraz, voda, toča ali kako drugo zlo imetje, ali pa, da si želi zidati cerkev, šolo, bolnico, a mu primanjkuje novcev itd. itd. Zato pa tudi služi Slovenec z dušo in s telesom cesarju in domovini. Trdno torej upam, da bomo tudi ob tej priliki pokazali svojemu vladarju, da vemo ceniti njegovo blago srce, njegovo ljubezen do nas. Preiskati hočemo sadjarstvu našemu "srce in obisti"; kar je slabega, hočemo odstraniti, dobro pa skrbno varovati in množiti v ta veseli spomin. F. Š.

Na občni zbor v Ljubljano!

V zadnji številki našega lista smo prijavili vabilo glavnega odbora na občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske, ki bode v četrtek 14. junija t. l. dopoldne v mestni dvorani v Ljubljani. Kaj pa je občni zbor takega društva? Občni zbor je shod vseh udov, katerim poroča od njih voljeni odbor, kako je deloval in izpolnjeval vsled izvolitve prevzete dolžnosti; navzočni udje pa sodijo o delovanju odborovem ter mu dajejo nasvete, oziroma ukrepe, po katerih naj se družbeno poslovanje v prihodnje ravna. Poročilo o delovanju svojem je glavni odbor uže izdal tiskano, in je bilo zadnji številki našega lista priloženo. Iz tega poročila je razvidno, da je odbor vestno izpolnjeval dolžnosti svoje, kar izpričuje ogromno množenje udov in pa vedno večje zaupanje naših kmetovalcev v to prekoristno družbo, ki je prva in najboljša zastopnica kme-

tjskih koristi v deželi. Družba izkuša s svojimi skromnimi močmi povsod pospeševati kmetijstvo, zlasti pa odстранjevati zapreke, ki ovirajo hitrejši razvoj umnega kmetijstva. Koliko več bi lahko družba še storila, in sicer dostikrat brez nobenih stroškov, a ker o največjih nedostatkih niti poročila ne dobi, zato ne more ničesar ukreniti. Pridite na občni zbor, kmetovalci! Tam povejte možato in brez strahu mnenje svoje, in storili se bodo po tem primerni, pametni in pravični ukrepi, ki jih bodo na odločilnem mestu gotovo uvaževali. Kolikokrat slišimo po deželi govoriti: Mene volite v deželni zbor, jaz jim bodem uže povedal, kaj je kmetu potrebno! No, v deželni zbor ni tako lahko priti, a na občni zbor more priti vsak kmetovalec, saj je dolžnost vsakega zavednega gospodarja, da je ud kmetijske družbe. Na občnem zboru ima vsak ud priliko nasvetovati, kar bi utegnulo koristiti kmetijstvu naše dežele sploh. Verjemite, kmetovalci, da pride vsak primeren ukrep občnega zbora po svoji naravi do visoke vlade ali pa do deželnega zbora. Glavni odbor potem uže skrbi, da se družbeni ukrepi uvažujejo in po mogočnosti tudi izvršujejo. Saj so med družbenimi odborniki štirje deželni in en državni poslanec.

Ali občni zbor ima še mnogo drugih nalog, ki so zaznamovane v družbenih pravilih. Letošnji občni zbor pa bode vrhu tega imel še prevažno nalogo sklepati o novih pravilih, katera imajo podloga biti prihodnjemu delovanju kmetijske družbe.

Kdo naj se pa udeleži občnega zbora? Vsak ud, ki ima le količkaj prilike in utegne tist dan priti v Ljubljano. Dolžnost naših družabnikov ni le, da redno plačujejo letnino, ampak tudi da pomagajo po svoji zmožnosti družbi do uspehov. In tudi mnogobrojna udeležba na občnem zboru pomaga družbi! Kaj bi rekel deželni zbor ali vlada, ako glavni odbor predloži ukrepe občnega zbora, ki je štel komaj 30 udov? Rekli bi: tako pičlo obiskan občni zbor ne more izraževati mnenja kmetovalcev cele dežele. In prav bi trdili. Drugače je pa, ako se občnega zbora udeleže udje od vseh strani dežele naše na stotine, kajti potem so ukrepi njegovi dokaj veljavnejši, ker izražajo želje kmetijskih zastopnikov vse dežele. Udeležba na občnem zboru naše družbe je od leta do leta obilnejša, in tako se smemo tudi letos živahne udeležbe nadejati. Pokažite zatorej kmetovalci, da vam je mari svojega stanu in da ste pripravljeni z združenimi močmi sami si pomagati. Zato vas pa pridite obilno število na občni zbor 14. junija.

Razne reči.

— Da ti mačka ne bode uhajala na vrt, na polje ali v gozd, ni ti treba drugega storiti, nego da še mladi živali pristrižeš ušesa kakor kakemu psu. Nobena tako obrezana mačka ne gre na njivo ali v gozd. Rosa in dež prideta namreč mački v ušesa, in to ji je nestrpno.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 63. Tu pri nas v Spodnjih Retjah si želimo narediti nov vodotok. Po vodo moramo sedaj 400 m² daleč hoditi. Naša vas je pa majhna, ima le pet hiš, in redimo vsi skupaj 28 glav govedi in 12 prasičev. Ali bi dobili kaj podpore za nov vodotok od c. kr. deželne vlade, ko bi je prosili? (Fr. G. v Sp. R.)

Odgovor: Ali boste dobili podpore, ne moremo vedeti, le toliko znamo, da imate pravico prositi take podpore. Torej prosite! Povedati vam pa moramo, da je sedaj uže mnogo

prošenj za podporo vodotokom vloženih pri c. kr. deželni vladi, in da se bodo ozirali le na one prosilce, ki so potrebni podpore. Vam se zdi daleč, ker hodite 400 m² daleč po vodo, kaj naj pa porečejo oni, ki morajo po več kilometrov daleč po njo hoditi? Vrhu tega je pa vaša vas tudi zelo majhna, in zato vam ne moremo dati veliko upanja, da bode vaša prošnja uslišana.

Vprašanje 64. Mlada krava, ki se je šele enkrat otelila, začela je brž potem, ko smo ji vzeli tele, sama sebe cizati. Kaj pomaga zoper to razvado? (J. M. v Logatci.)

Odgovor: Dajte kravi okoli trebuha pas ter ji privežite med pas in med glavo primerno dolgo palico, katera gotovo brani, da ne prihaja krava z gobcem do vimena. Sami lahko veste, kako je to najbolje narediti, da ni krava s tako napravo ob enem mučena.

Vprašanje 65. Imam njivo, katera ni vpisana v zemljiško knjigo, o čemer pa jaz nisem nič vedel, a tudi sodišče je šele sedaj to zasledilo. Sodišče me sedaj sili njivo vpisati v zemljiško knjigo, kar bode naredilo mnogo stroškov. Ali moram res to storiti in kako naj naredim, da bodem imel manj stroškov? (J. P. v S.)

Odgovor: Ne morete se ubraniti, da ne bi njive vpisali v zemljiško knjigo, in tudi stroške bode imeli z vknjižbo. Kako pa delati, da bodo stroški manjši, to pa morate vprašati notarja. Sicer pa bode gotovo sodišče prav pogodilo, zato mu pa mirno vse prepustite, kajti bolj če mu bode nasprotovali in še notarja na pomoč klicali, tem večje stroške bode imeli.

Gospodarske novice.

* Na občni zbor naše kmetijske družbe, ki bode v četrtek 14. junija t. l. dopoldne ob 9. uri v dvorani mestne hiše v Ljubljani, opozarjamo še enkrat vse p. n. ude. Ker gre večina vnanjih udov po občnem zboru kosit k „Zvezdi“ (Ferlineu), naprošeni smo to prijaviti ter vse udeležence občnega zbora pozvati, naj pridejo k „Zvezdi“, kjer bode kmetovalcem z vseh strani dežele prilika v prijateljskem razgovoru nekaj ur preživeti.

* Gospod Matija Rorman, posestnik v Dobrovske vasi in po vsem Dolenjskem sloveč sadjar ter dolgoleten ud c. kr. kmetijske družbe kranjske, umrl je 21. maja t. l. Naj blagi mož počiva v miru, njegovo delovanje pa bodi spomenik, ki naj budi Dolenjce, da bodo posnemali rajnega Rormanu.

* Umrl je 14. t. m. gospod Maks Zoré, posestnik v Dolenjem Logatci in ud c. kr. kmetijske družbe kranjske.

* Državni zbor je minuli četrtek pričel razpravo o proračunu poljedelskega ministerstva. Takoj prvi dan, akoravno ob neugodni, pozni uri, govoril je naš poslanec in ud glavnega odbora c. kr. kmetijske družbe dr. Poklukar, ki je, priznavajoč sicer splošno neugodne razmere s številkami prejšnjih proračunov in letošnjega, zavračal neopravičene napade prvega govornika na poljedelskega ministra. Prestopivši k gospodarskim razmeram dežele kranjske ponovil je dr. Poklukar ono priznanje in pa posebne zahvale, katere je že deželni zbor kranjski pri različnih prilikah izrekel gospodu poljedelskemu ministru, potem pa je navajal posebne želje in prošnje glede različnih strokov gospodarstva: rastlinstva, živinoreje in zboljševanja, izrekoma odstranjenja škode po vodah, vse to s velikimi potezami, ter je sklenil svoj eno uro trajajoči govor s prošnjo, da bi vlada v prihodnje z enako naklonjenostjo pa z izdatnejšimi podporami na pomoč prihajala poljedelstvu dežele kranjske. V prihodnji številki prijavimo govor, uže danes pa lahko omenimo, da se je minister jako ljubeznjivo govorniku zahvalil za izrečeno mu priznanje. Glede izrečenih želja pa je odgovoril minister: Pred vsem se moram zahvaliti za migljaje, katere mi je dal na različne strani poslanec dr. Poklukar. Gotovo

se bodo v poljedelskem ministerstvu najtemeljiteje pretresali in, kolikor je mogoče, tudi izpolnili.

* Posvetovanje kmetijskih zastopnikov je bilo 24. maja v poljedelskem ministerstvu na Dunaji v ta namen, da se reši vprašanje: ali in kako bi se mogli kmetovalci sami neposredno udeleževati zalaganja vojaštva s potrebnimi poljskimi pridelki: s kruhom, ovsom, senom, slamo in z drvi. — Vprašanje to kroži in razpravlja se že več let v krogih kmetijskih zastopnikov. Morebiti, da se sedaj s posredovanjem poljedelskega ministerstva najde način, po katerem se glede teh pridelkov ustreže kmetovalcem in vojaštvu. Za zastopnika c. kr. kmetijske družbe kranjske izbral je njen glavni odbor svojega člana državnega poslanca dr. Poklukarja.

* Vprašanje konverzije kranjskega zemljiško-odveznega dolga je že toliko rešeno, da je pričakovati, da vlada predloži državnemu zboru načrt zakona, v katerem bode za konverzijo izrečena prostost pristojbin ter se vlada pooblasti, v smislu konverzije predružačiti s kranjsko deželo skleneno pogodbo.

* Bike muricedolskega plemena je c. kr. kmetijska družba prodajala 19. t. m. v Ribnici. Udeležba pri dražbi je bila nenavadno velika, za kar gre največ zasluge živahnemu delovanju ribniške podružnice. Bike so kupili: Kmetijska podružnica v Ribnici, Josip Obrstar v Jurjevici, Janez Novak v Velikih Poljanah, Bernard Kovačič v Sodražici, Ivan Kump v Kumersdorfu in Julija Rudesch v Šrajbarskem Turnu.

* „Nauk, kako zasajati vinograde z ameriškimi trtami, da jih trtna uš ne more uničiti“, naslov je novi knjižici, katero je spisal R. Dolenc, vodja na kmetijski šoli v Grmu, založil pa kranjski deželni odbor. Knjižica ima 14 jako ličnih podob ter se dobiva pri deželnem odboru v Ljubljani po 10 kr. Ob priliki hočemo kaj več poročati o tej novi in prekoristni knjižici.

* Gospod Ivan Ursig (Uršič), dosedaj asistent c. kr. poskušališča za svilarstvo in vinarstvo v Gorici, imenovan je za tehniškega vodjo pri pokončevanju trtne uši v Istri in je oddeljen c. kr. namestništvu v Trstu.

* Glavni odbor c. kr. kmetijskega društva v Gorici je 1. marca t. l. imel sejo. Zadnja številka „Gospodarskega lista“ sporoča o tej seji to le: Odbor se je jako pohvalno izrazil o načrtu, zadevajočem vpeljavo parnih tramvajev po ravani naše dežele in, spoznavši veliko korist tacega prometnega olajšanja, naročil je predsedništvu, naj glede te reči prav krepko podpira prizadevanje trgovinske in obrtne zbornice goriške. — V odsek, ki se ima baviti s to stvarjo, izvoljena sta od kmet. društva podpredsednik g. I. Bolle in odbornik g. Josip F. pl. Del Torre iz Romansa. — Društvo se pridruži prošnji šlezjskega kmet. društva, da bi se po nižji ceni prodajala živinska in gnojna sol. Opomni se pa društvu, da prejšnje prošnje, ki jih je naše društvo podalo v enak namen, niso imele nobenega uspeha. — O predlogu, da bi se ustanovil urad za preskrbovanje raznih naročil n. pr. na kmetijske stroje, orodje itd., sklene odbor, da se ima poprej pozvedeti, kako je osnovan in kako posluje enak urad, ki je uže dalje časa v Vidmu. — Tajnik poroča, da je c. kr. namestništvo naznanilo, da po pozvedbah o prevažanju istrskega grozja nima vzroka zavirati prevažanja na Goriško tudi iz okuženih krajev ne. — Vsled tega poročila je odbor sklenil, naj predsedništvo naprosi c. kr. namestništvo, naj gleda, da se bodo postavni predpisi proti zatrosanju in razširjanju trtne uši strogo izvrševali tudi pri prevažanju istrskega grozja. — Podpredsednik je omenil, da hoče o tej stvari govoriti v eni prihodnjih sej filokerske komisije. — Slednjič je sklenilo, da se ima povprašati vodna zadruga „Ledra e Tagliamento“, ali bi se ona zavezala odstopiti kaki namakalni zadrugi med Terom in Sočo neko množino vode, koja bi se izročila na državni meji, in če bi hotela to storiti, koliko vode bi mogla odstopiti? — V družbo je bil vzprejet grof Ivan Delmestri iz Bukovice.

* Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe v Celovci je 26. aprila t. l. imel sejo. Obravnavale so se te le reči: Podružnica v Krški dolini namerava vojake preskrbovati z ovsom, kruhom in senom, v čemer jo ukrene glavni odbor podpirati. — Glavni odbor uravna zadevo o usušanji junske doline. — Voli se vrtni nadzornik in komisija, ki naj preiskuje škodo, katero je mráz naredil letošnje leto po društvenih nasadih. — Ustanova javne skladiščne hiše v Celovci se pretresuje. — Da se bodo gozdi bolj varovali, stori glavni odbor primerne ukrepe, da se uvede na Koroškem šotna stelja. — Ustanovi se nova podružnica v spodnji zilski dolini.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Državna sadna razstava.

Avstrijsko sadjarstvo je velike narodnogospodarske važnosti, ono je izmed najvažnejših panog kmetijstva, ter njegovo pospeševanje je tako rekoč domovinska dolžnost.

C. kr. avstrijsko pomološko društvo je prepričano, da bi velika sadna razstava, katere bi se udeležila vsa kraljestva in dežele naše države, veliko pripomogla sadjarstvu do povzdige; zato je društvo ukrenilo prirediti letos jeseni v glavnem in stolnem mestu Dunaji veliko

državno sadno razstavo,

ki bode še zlasti s tem posvečena, ker bode prirejena ob priliki vladarske štiridesetletnice našega presvetlega cesarja.

Razstava bode v središču mesta. Kmetijske družbe so prevzele prireditev deželnih skupin, vis. c. kr. kmetijsko ministerstvo je, izpoznavši važnost tega podjetja, privolilo veliko podporo; in tako smemo z veselim srcem poročati, da bode mogoče z razstavo praznovati lepi avstrijski praznik.

Iz razstavnega programa je razvidno, da tu ne gre za diletantizem, ampak za važno vprašanje razpečevanja našega sadja. Naše društvo si je postavilo načelo: **Ako je sadjarstvo koristno in kazno, potem se samo pospešuje.**

Zanimivo bode na razstavi delovanje z raznimi inostranskimi sušilnicami.

Z eno besedo: Sadjarji, na delo v prid avstrijskemu sadjarstvu! V Lechwaldu pri Gradci, dne 1. maja 1888.

Za c. kr. avstrijsko pomološko društvo

Henrik grof Attems,
predsednik.

Opomnja: S tem oklicem opozarja c. kr. kmetijska družba kranjska vse sadjarje na to razstavo ter je pripravljena vsakemu, kdor želi, dati pojasnila, nasvete in programe, ki se tičejo te razstave.

Kmetijska podružnica v Senožečah

vabi svoje p. n. gg. ude na občni zbor, ki bode 7. junija t. l. ob 9. uri zjutraj v predsednikovi hiši v Senožečah.

Vzpored zborovanju je:

1. Pregledovanje podružničnega računa.
2. Volitev predsednika in novega odbora.
3. Predlogi o preuredbi pravil c. kr. kmetijske družbe kranjske.
4. Govori in predlogi posameznih družabnikov.

J. Zelen, predsednik.

P. n. udom podružnice c. kr. kmetijske družbe v Postojini.

Dne 8. junija t. l. popoldne ob 4. uri bode podpisana podružnica imela v šolskem poslopju svoj občni zbor. Gg. ude vabi k obilni udeležbi

kmetijska podružnica v Postojini.

P. n. udom podružnice c. kr. kmetijske družbe v Bledu.

* Podpisano podružnično predsedništvo vabi vse p. n. gg. ude na občni zbor blejske podružnice, ki bode v nedeljo 3. junija t. l. popoldne po cerkvenem opraviu v Jeklerjevi gostilni (pri Litru) v Bledu.

Predsedništvo kmet. podružnice v Bledu.

P. n. gospodji družabniki kmetijske podružnice Zatiške

se uljudno vabijo k seji, katera bode dne 7. junija t. l. ob 9. uri zjutraj v šolskem poslopju v Šentvidu pri Zatičini.

Štefan Jaklič, predsednik.

Občni zbor krške kmetijske podružnice

bode dne 7. junija t. l. popoldne ob 3. uri v prostorih bralnega društva na Krškem.

Dr. J. Sterbenc, predsednik.

Današnji številki so priložena nova družbena pravila, kakor jih bode predlagal glavni odbor občnemu zboru.

INSERATE

sprejema „Kmetovalec“ po ceni, zaznamovani na prvi strani. V „Kmetovalecu“ priobčeni inserati imajo najboljši uspeh, kajti list je razširjen posebno po deželi, zlasti pa v premožnejših kmečkih krogih. Zelo priporočljiv je „Kmetovalec“ za objavljenja pri nakupu ali prodaji gospodarskih pridelkov, izdelkov ali potrebščin.

Nik. Hoffmann,

tovarnar kirurških instrumentov, ume-
talni, ter orožni kovač in nožar

v Ljubljani, na Mestnem trgu št. 12,

priporoča bogato zalogo svoje raznovrst-
nega v njegovo stroko spadajočega blaga.
Vsa zaloga obstoji iz lastnih izdelkov in
se za vsako prodano reč jamči, da je dobra
in iz najboljšega blaga narejena.

Zlasti so v zalogi najboljši noži za
vrtnarje in vinogradarje, kakor sploh no-
žarsko in fino kovaško orodje za kmeto-
valce, vrtnarje, vinogradarje, gozdarje itd.

Reči, ki niso v zalogi, se po naročilu precej in v najboljši
kakovosti narede

(20-7)

V pisarni c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani

(Salendrove ulice št. 5)

dobiti je sledeče slovenske kmetijske knjige:

- Dr. J. Bleiweis: **Nauk o umni živinoreji.** Cena 80 kr.
" " " **Nauk, kako zdrava in bolna kopita podkovati in kopitne bolezni ozdravljati.** Cena 50 kr.
" " " **Nauk klavno živino in meso ogledovati.** Cena 20 kr.
Gustav Pire: **Mlekarstvo.** Cena 10 kr.
L. Porenta: **Novi kranjski panj po Dzierzonovi osnovi.** Cena 10 kr.
Adolf Trientl: **Stelja in gnoj.** Cena 10 kr.
W. Schleicher: **Živali kmetijstvu in gozdarstvu koristne.** Cena 10 kr.
M. Rant: **Opis najnavadnejih, sadjereji škodljivih mrčesov.** Cena 10 kr.
Dr. Simon Strupi: **Žininozdravništvo.** Cena 1 gld. 80 kr.

Naročene knjige pošilja kmetijska družba po poštnem
povzetju, kdor pa denar naprej pošlje doda naj tudi znesek za pošto.

Varnostne slamoreznice

Najnovejše slamoreznice!

Patentovane

režejo slamo v 9 dolgotih od 1/4 do 3"

Ta vrste slamoreznice moreš hitro postaviti ter tudi nazaj vrteti. Režejo lepo in natančno! Grejo lahko in naravnost veliko! Z vlakom ne veriga ali pa brez njega! Slamoreznice za naravnost, da se gonijo z roko z nogo ali gepeljem.

= Popolna varnost pred nesrečami. =

C. kr. privil.

Ph. Mayfarth & Co.

(11-10)

na DUNAJ, II., Taborsstrasse, FRANKFURT na M. in BEROLIN N.
PODRUŽNICE: Budapest, Inslerburg, Posen, Dirschau, Hamburg, Osnabrück in Bologna.
Premovani z več kot 200 odlikovanj. — Ceniki na zahtevanje zastoj in franco

Gg. šolskim predstojnikom in učiteljem

priporoča

(41-5)

Andrej Druškovič

trgovina z železnino in orodjem

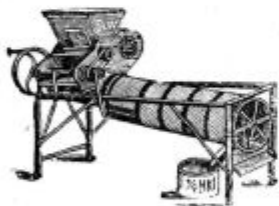
na Mestnem trgu št. 10.

vsa vrtnarska orodja, kakor tudi orodja za sadjarejo in obdelovanje sadnih dreves, in sicer: drevesna strgulja, škarje za gosenice, ročna lopatica, drevesna žaga, sadni trgač, drevesne škarje, cepilnik, cepilnik za mladiče, cepilni nož, vrtnarski nož in drevesna ščetka. Orodja so vsa na lepo popleskani leseni plošči urejena in po prav nizki ceni.

(2-7)

„Ljubljanski zvon“.

Stoji pol leta gld. 2.30, četrt leta gld. 1.15.

Založba tovarne

pri

Franju Detter-ju v Ljubljani

na starem trgu št. 1. nasproti železnemu mostu (v lastni hiši.)

Tu se dobivajo najbolj različni kmetijski in drugi stroji in orodja n. pr. mlatilni stroji na vlačilo (Göpel) in na roko slamorezni, šivalni, potem stroji, s katerimi se žito čisti in odbira, dalje malni, ki snajijo, žito trejo (šrotajo) in sadje mečkajo, potem otrgači za koruzo robkati in grozdje obirati, za vino in sadje, smrki (pumpe), dalje tudi smrki za gnojnice; stroji s katerimi se repa in korenje drobi, preproste in dvojne pluge, blagajnice, varne pred tatovi in ognjem, stroje za zehanje in ožemanje po Strakosch in Bonerjevemu načinu i. t. d.

Kmetovalci, ki ne morejo precej plačati nakupno vsoto za prekoristne stroje i. t. d., morejo plačati tudi pozneje, na pr. o Vseh svetih, o Božiči i. t. d. (46-1)

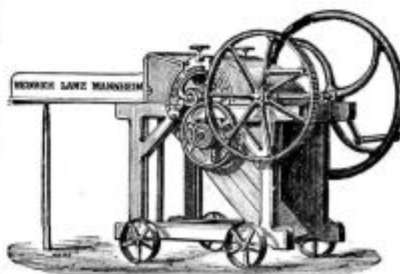
Jaz se tedaj priporočam za prav obilno nakupovanje, svarim pa ob enem gg. gospodarje, da se varujejo kupiti stroje od potovalcev (agentov), kateri so s svojim nepoštenim postopanjem uže marsikaterega gospodarja spravili v zadrego. —

Praviloma naj nikdo ne kupi reči, katere ni poprej videl, in če to ni mogoče, vsaj ne od ljudi ali od trdk, katere nihče ne pozna. Z neprevidnem postopanjem je bil uže osleparjen marsikater dober in pošten kmetovalec.

Mojo popotnik Ivan Grebenc ima mojo legalizovano, splošno pooblastilo, naj se morejo kmetovalci popolnoma zanesti in mu dajati naročila za mene. Drugači pa prosim se pismeno in s zaupanjem na me obrniti.

S spoštovanjem

Franc Detter.

„AZIENDA“

avstro-francoska družba za zavarovanje
življenja in rent.

avstro-francoska družba za zavarovanje proti
elementarnim škodam in nezgodam.

Ravnateljstvo:

na DUNAJ, I., Wipplingerstrasse šte. 43.

Družba zavaruje

človeško življenje v vseh navadnih kombinacijah;

Zavarovanje za slučaj smrti. zavarovani znesek se izplača takoj po smrti zavarovanca njegovim ostalim, oziroma drugim obmislicem;

Zavarovanje za doživetje preskrbovanje v starosti in otročje dote, zavarovani znesek se izplača zavarovancu samemu, ko doseže neko določeno starost;

Zavarovanje dosmrtnega dohodka udovskih pokojnin in dohodkov za odgojo po najnižjih premijah in z jako kulantnimi pogoji, zlasti onim, da se policam ne more ugovarjati.

a) proti škodam, ktere napravijo **požar** ali **strela**, parne ali plinove eksplozije, ali se narede z gašenjem, podiranjem in izprazenjem pri stanovanjih in gospodarskih poslopih, tovarnah, strojih, mobiljah in vsakovrstnih opravah zaloga blaga, živini, gospodarskem orodju in zaloga;

b) proti škodam, ktere napravi **ogenj** ali strela ob žetvi in košnji na poljskih ali travniških pridelkih v gumnih in stogih;

c) proti škodam, ki je napravi **toča** na poljskih pridelkih;

d) proti nevarnostim **prevažanja blaga** po vodi in po suhem;

Zavarovanje proti telesnim nezgodam se še ni pričelo, a se bode pravočasno naznanilo p. n. občinstvu, kakor se prične.

Zastopstva družbe.

V Budimpešti, Wienergasse 3 in Schiffgasse 2; v Gradci, Albrechts-gasse 3; v Inomestu, Bahnstrasse, Hôtel „Goldenes Schiff“; v Lvovu, Marijin trg 9, nova; v Pragi, Vaclava trg 54; v Trstu, Via St. Nicolo 4, na Dunaji, I., Hohenstauffengasse 10.

V vseh mestih in večjih krajih avstro-ogrske monarhije nahajajo se glavne in krajne agenture, ki rade dajo pojasnila in dajo ponudbene pôle ter prospekte zastoj in vsprejemajo zavarovanja.

**Glavni zastop v Ljubljani, Šelenburgove ulice šte. 3, pri
JOSIPU PROSENC-u**

(5—5)

Radgonska kislavoda

(Radkersburger Sauerbrunn)

Štefanije studenec.

Najčistejši alkalični kislec

Lastnina J. DELLER-JA v Radgoni.

Glavna zaloga in prodajalnica za Kranjsko izročena je edino le agenturni in komisijski trgovini

J. LININGER-JA

Rimska cesta št. 9 v Ljubljani

(44—3)

kjer se sprejemajo vsa naročila.

Enotna cena je, ako se kupi 100 bokalskih steklenic v zabojih po 25 steklenic 16 gl., in 100 steklenic po pol bokala v zabojih po 50 steklenic 11 gl. franco kobil v Ljubljani. Manjše število steklenic se ne more naročiti, pač pa se dopošlje, ako kdo želi, kislec za poskušnjo.

Štefanije studenec je oglene kisline in ogleno-kislega natrona najbolj bogata mineralna voda, je čisto alkaličen studenec in je vsled svojih izvanredno dijetičnih in zdravilskih lastnosti najizvrstnejši kislec. Z vinom pomešan je Štefanije studenec jako prijetna, hladilna in poživiljajoča pijača in se posebno zaradi tega priporoča, ker tudi najkislejše vino spremeni v prijetno, ljubko in sladko-okusno pijačo. To se izvrši po posebni ugodni sestavi vode Štefanije studenca, po kateri se vinska kislina nevtralizira, to je uniči. S sladkorjem, limonami (citronami) ali raznim sadnim sokom zmešana je voda Štefanije studenca prav šampanjcu podobna. Vsled velike množine proste oglene kisline in dvojno oglenih kislih soli, posebno pa dvojno ogleno-kislega natrona je Štefanije studenec najboljša namizna pijača, katera se z vso pravico uvrščuje mej najboljše kislice cele Evrope.

Štefanijski studenec ima kot zdravilo najboljši vspeh pri katarjih želodca in črev, pri pomanjkanju teka, pri teškočah prebavljenega, pri zaprtji vode vsled prehlajenja, pri zlati žili, pri jetrih, vraničnih in žolčnih boleznih, pri bledici, popustni mrzlici in pri družih živčnih afekcijah.

Dobi se ŠTEFANIJSKI STUDENEC v znanih specerijskih prodajalnicah v Ljubljani in na deželi.

Gospodu

G. PICCOLI-JU, lekarju „pri Angelu“ v Ljubljani.

Sprejmite izraz moje najiskrenejše zahvale za Vašo **esenco**, katera me je rešila bolezni, koja me je spravila skoraj na kraj groba. Strašne bolečine sem trpel v želodecu brez vsakega upa na olajšitev. Vedno hujšej bolezni pridruži se še zlatenica. Ali jaz in mnogo mojih tovarišev dobilo je zopet popolno zdravje, in to le po Vašej nedosegljivej „Piccolijevej esenci“, za koju smo Vam dosmrtno hvaležni.

Josip Tomažič,
e. kr. orožniški vodnik v Pulji.

Izdelovatelj pošilja

esenco za želodec

v zabojčkih po 12 steklenic za 1 gl. 36 kr., poštne stroške trpé p. t. naročniki.

Posamezne steklenice dobijo se pa razven pri izdelovatelju lekarju PICCOLI-JU „pri Angelu“ v Ljubljani po 10 kr., tudi še pri lekarju Rizzoli-Ju v Rudolfovem in skoraj po vseh lekarnah na Primorskem, Tirolskem, Koroškem, Stajarskem in v Dalmaciji in sicer po 15 kr. steklenica. (39—4d)

Živinski prah,

katerega izdeljuje

Piccolijeva lekarna „pri Angelu“ na Dunajski cesti v Ljubljani.

Izvrsten najboljši pripomoček proti vsem boleznim pri konjih, kravah in volih. Kdor jih hoče ohraniti zdrave in jih obvarovati vsake nalezljive bolezni, naj dá konju, kravi, ki molze, itd. vsaki dan 2 žlici tega prahu. Ako je pa žival uže bolna, naj ji dá vsaki dan 2—3krat po eno polno pest. Ako je to še premalo in je treba večjega učinka, kakor na

pr. pri vnetici črev, koliki, itd. naj dá živali večjo ali dvojno mero na vsako 1—2 uro. Živalim, zbolelim zaradi nečiste krvi, naj se dá 3krat na dan po 2 žlici.

Za drobnico, kakor teleta, prešiče, ovce i. d. zadostuje, da ostane zdrava, 2krat na dan po pol žlice; kot zdravilo zoper gori omenjene bolezni naj se pa daje tretji del tega, kakor večji živali. Najbolje je, ako se pomeša živinski prah z otrobi, ali se daje na kruhu; če to ni mogoče, se mora z vodo pomešati in na kak način živali vlivati.

En paket velja 25 kr.

(19—8)

Klenert & Geiger

I. štajerska drevesnica za sadno drevje in vrtnice
v Gradcu.

(Ta drevesnica pripoznana je kot ena največjih in najbolj vredjenih v Avstriji.)

Priporočamo veliko in izborno zalogo:

Vrtno, visokodebelnatih in pritličnih; sadnega drevja, visokodebelnatih in pritličnih ter piramide, spalirje, kordone in enoletne požlahnitve; divjakov in podlag za pritlikovce; jagodnega sadja; lepotilnega drevja in grmovja, drevja (10—10) za drevorede itd.

Razpošiljatev pravilno imenovanih cepičev vseh vrst sadja.

☛ Cenike je dobiti zastoj in franko. ☛

Konc. prodaja

dinamita,

Ima. angleških varnostnih užigalnih vrvic (štrikov) in razstrelilnih kapič (43—3)

za Ljubljano in okolico
samo v prodajalnici železnine

Albin C. Achtschin,
v Ljubljani, Gledališke ulice hiš. štev. 8.

Za čas stavbe

priporoča

Andrej Druškovič

trgovina z železnino

Mestni trg št. 10 (42—4)

v velikem izboru in po zelo nizki ceni

okove za okna in vrata, štorje za štokodiranje, drat in cveke, samokolnice, vezi za zidovje, traverze in stare železniške šine za oboke, znano najboljši Kamniški Portland in Roman cement, sklejni papir (Dachpappe) in asfalt za tlak, kakor tudi lepo in močno narejena štedilna ognjišča in njih posamezne dele.

Pri stavbah, kjer ni vode blizu, neobhodno potrebne vodnjake za zabijati v zemljo, s katerimi je mogoče v malo urah in z majhnimi stroški na pravem mestu do vode priti: ravno tako se tudi dobivajo vsi deli za skopane vodnjake: železne cevi in železoliti gornji stojali, kakor tudi za lesene cevi mesingaste trombe in ventile in železne okove.

☛ Za poljedelstvo: ☛

Vsake vrste orodja kakor: lepo in močno narejeni plugi in plužne, železne in lesene brane in zobovje zanje, motike, lopate, rovnice, krampe i. t. d. Tudi se dobiva zmirom sveži Dovski mavec (Lengenfelder Gyps) za gnojenje polja.